

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 172g/2025

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolele
194 alineatele (1), (2) și (5), 317 alineatele (1) și (2) din Codul de executare

(înlocuirea sancțiunii contravenționale)

CHIȘINĂU
30 octombrie 2025

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
 dlui Sergiu LITVINENCO,
 dlui Ion MALANCIUC,
 nei Viorica PUICA,
 dlui Nicolae ROȘCA, *judcători*,
 cu participarea dlui Andrei Harbuz, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 22 iulie 2025,
 Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
 Având în vedere actele și lucrările dosarului,
 Deliberând la 30 octombrie 2025, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Codul de executare, după cum urmează:

- textul „condamnatul la muncă neremunerată în folosul comunității este obligat să se prezinte la citare la organul de probațiune” din articolul 194 alin. (1);

- textul „dacă persoana condamnată la muncă neremunerată în folosul comunității nu execută această pedeapsă sau, în timpul executării, are o conduită necorespunzătoare manifestată prin neîndeplinirea obligațiilor care îi revin sau prin îndeplinirea lor defectuoasă, organul de probațiune adresează instanței de judecată un demers privind înlocuirea muncii neremunerate în folosul comunității cu o altă pedeapsă, în condițiile art. 67 alin.(3) din Codul penal” din articolul 194 alin. (2);

- textul „dacă persoana condamnată la muncă neremunerată în folosul comunității nu s-a prezentat pentru a fi luată la evidență” din articolul 194 alin. (5);

- textul „sanctiunea muncii neremunerate în folosul comunității se execută în condițiile capitolului XXI din prezentul cod” din articolul 317 alin. (1);

- textul „în caz de eschivare a contravenientului de la executarea sancțiunii” și „cu o altă sancțiune, în conformitate cu prevederile legislației contravenționale” din articolul 317 alin. (2),

ridicată de dl avocat Sergiu Brînză, în interesele dlui Eduard Struncean, în dosarul nr. 4d-6/2025, pendinte la Judecătoria Edineț, sediul central.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl Ghenadie Bîrsan, judecător de la Judecătoria Edineț, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Circumstanțele litigiului principal, așa cum au fost formulate de autorul sesizării, pot fi rezumate după cum urmează.

4. Prin hotărârea Judecătoria Edineț, sediul central, din 11 septembrie 2024, dl Eduard Struncean a fost găsit vinovat de comiterea contravenției prevăzute de articolul 78¹ (*violența în familie*) din Codul contravențional,

fiindu-i aplicată sancțiunea contravențională de 40 de ore de muncă neremunerată în folosul comunității.

5. La 7 aprilie 2025, Biroul de probațiune Edineț a formulat un demers pe baza articolului 317 din Codul de executare, prin care i-a solicitat instanței de judecată înlocuirea sancțiunii contravenționale aplicate dlui Eduard Struncean pe motivul neexecutării benevole a muncii neremunerate în folosul comunității.

6. În procesul de examinare a cauzei, dl avocat Sergiu Brînză a ridicat, în interesele dlui Eduard Struncean, excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolele 194 alin. (1), (2) și (5) și 317 alin. (1) și (2) din Codul de executare.

7. Printr-o încheiere din 11 iulie 2025, judecătorul cazului a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate și a dispus trimiterea sesizării la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

[...].”

Articolul 44 Interzicerea muncii forțate

„(1) Munca forțată este interzisă.

(2) Nu constituie muncă forțată:

- a) serviciul cu caracter militar sau activitățile desfășurate în locul acestuia de cei care, potrivit legii, nu satisfac serviciul militar obligatoriu;
- b) munca unei persoane condamnate, prestată în condiții normale, în perioada de detenție sau de libertate condiționată;
- c) prestațiile impuse în situația creată de calamități ori de alt pericol, precum și cele care fac parte din obligațiile civile normale, stabilite de lege.”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și

infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

[...]"

9. Prevederile relevante ale Codului de executare, adoptat prin Legea nr. 443 din 24 decembrie 2004, sunt următoarele:

Articolul 194 Obligațiile condamnatului

„(1) Condamnatul la muncă neremunerată în folosul comunității este obligat să se prezinte la citare la organul de probațiune, să respecte modul și condițiile de executare a pedepsei, regulamentul de ordine interioară a organizației în care este antrenat la muncă, să lucreze conștiincios la obiectele la care a fost repartizat, să execute termenul de prestare a muncii neremunerate în folosul comunității, să informeze organul de probațiune despre schimbarea domiciliului sau despre imposibilitatea temporară de a presta munca.

(2) Dacă persoana condamnată la muncă neremunerată în folosul comunității nu execută această pedeapsă sau, în timpul executării, are o conduită necorespunzătoare manifestată prin neîndeplinirea obligațiilor care îi revin sau prin îndeplinirea lor defectuoasă, organul de probațiune adresează instanței de judecată un demers privind înlocuirea muncii neremunerate în folosul comunității cu o altă pedeapsă, în condițiile art. 67 alin. (3) din Codul penal.

[...]

(5) Dacă persoana condamnată la muncă neremunerată în folosul comunității nu s-a prezentat pentru a fi luată la evidență sau a părăsit domiciliul și locul aflării ei nu este cunoscut de către organul de probațiune sau, în cazul militarului, de către comandamentul militar, căutarea ei se dispune și se efectuează în condițiile art. 263 din prezentul cod.”

Articolul 317 Executarea sancțiunii muncii neremunerate în folosul comunității

„(1) Sancțiunea muncii neremunerate în folosul comunității se execută în condițiile capitolului XXI din prezentul cod.

(2) În caz de eschivare a contravenientului de la executarea sancțiunii, organul de probațiune înaintează instanței de judecată un demers privind înlocuirea muncii neremunerate în folosul comunității cu o altă sancțiune, în conformitate cu prevederile legislației contravenționale.”

10. Prevederile relevante ale Codului contravențional al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, sunt următoarele:

Articolul 37 Munca neremunerată în folosul comunității

„[...]

(6) În caz de eschivare de la munca neremunerată în folosul comunității, această sancțiune se înlocuiește cu arest contravențional, calculându-se o zi de arest pentru 2 ore de muncă neremunerată în folosul comunității. Demersul cu privire la înlocuirea muncii neremunerate în folosul comunității cu arest contravențional se examinează de către instanța de judecată în termen de 30 de zile.

[...]"

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

11. Autorul sesizării afirmă că dispozițiile contestate nu respectă cerințele de claritate, previzibilitate și accesibilitate ale unei legi, fapt ce determină o interpretare extensivă în defavoarea celor care cad sub incidența reglementărilor.

12. În opinia autorului sesizării, prevederile contestate contravin articolelor 1 alin. (3), 4, 7, 16, 20, 21, 23, 26, 44 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de executare, ține de competența Curții Constituționale.

15. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unei părți în proces. Astfel, excepția este formulată de un subiect abilitat cu acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

16. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie unele dispoziții din articolele 194 alineatele (1), (2) și (5), 317 alineatele (1) și (2) din Codul de executare care nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

17. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză în care se examinează demersul Biroului de probațiune cu privire la înlocuirea muncii neremunerate în folosul comunității cu o altă sancțiune. Curtea admite că instanța de judecată va ține cont de prevederile contestate în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

18. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 87 din 25 iulie 2024, § 15).

19. Autorul excepției susține că prevederile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3) (*statul Republica Moldova*), 4 (*drepturile și libertățile omului*), 7 (*Constituția, Legea Supremă*), 16 (*egalitatea*), 20 (*accesul liber la justiție*), 21 (*prezumția nevinovăției*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 26 (*dreptul la apărare*), 44 (*interzicerea muncii forțate*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

20. În jurisprudența sa, Curtea a subliniat că articolele 1, 4, 7, 16, 23 și 54 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze, în mod argumentat, existența unei ingerințe în drepturile garantate de Constituție (a se vedea DCC nr. 73 din 20 iunie 2024, § 23).

21. Cu referire la articolele 20, 21, 26 din Constituție, Curtea reține că autorul excepției nu a motivat în ce măsură prevederile contestate afectează normele constituționale menționate. Astfel, Curtea subliniază că simpla

enumerare a unor articole din Constituție, precum și citarea unor considerente din jurisprudența Curții Constituționale și a Curții Europene pentru Drepturile Omului, în lipsa unei argumentări proprii, nu reprezintă critici veritabile de neconstituționalitate (a se vedea DCC nr. 114 din 26 septembrie 2023, § 16). Anterior, Curtea a subliniat că nu-l poate substitui pe autorul excepției la formularea argumentelor de neconstituționalitate, pentru că ar efectua un control din oficiu (a se vedea DCC nr. 93 din 1 august 2023, § 23; DCC nr. 46 din 14 mai 2024, § 20).

22. Cu privire la incidența articolului 44 din Constituție, în jurisprudența sa Curtea a reținut că munca neremunerată în folosul comunității, care reprezintă o pedeapsă alternativă detenției, nu constituie „muncă forțată”. Faptul că munca prestată cu ocazia executării acestei pedepse are un caracter gratuit nu justifică calificarea sa ca muncă forțată, ci constituie elementul de constrângere al pedepsei în cauză, prin intermediul căreia se urmărește corectarea persoanei. Pedepsa cu muncă neremunerată în folosul comunității nu afectează, *per se*, articolul 44 din Constituție (a se vedea DCC nr. 123 din 3 august 2021, § 28-29; DCC nr. 190 din 21 decembrie 2021, § 23).

23. Mai mult, prin Hotărârea nr. 28 din 22 noiembrie 2018, Curtea Constituțională, între altele, a recunoscut constituțional textul „se sancționează cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 40 la 60 de ore sau cu arest contravențional de la 7 la 15 zile” de la articolul 78¹ din Codul contravențional (pct. 2 din dispozitivul Hotărârii).

24. Totodată, Curtea observă că, sub aparența unor critici referitoare la pretinsa neclaritate a normelor contestate, autorul sesizării își manifestă, de fapt, dezacordul în privința examinării demersului cu privire la înlocuirea muncii neremunerate în folosul comunității cu arest contravențional. În acest sens, Curtea reamintește că nu analizează cazuri concrete și chestiuni de interpretare și de aplicare a legii, dar poate efectua doar un control abstract al constituționalității legii contestate (a se vedea DCC nr. 181 din 14 decembrie 2023, § 26; DCC nr. 71 din 18 iunie 2024, § 24). De altfel, chestiunile legate de interpretarea și de aplicarea legii nu țin de competența Curții Constituționale. Această competență le revine, prin definiție, instanțelor de judecată (a se vedea DCC nr. 172 din 7 decembrie 2023, § 18).

25. Pentru că nu s-a demonstrat incidența unui drept fundamental prevăzut de Constituție, Curtea notează că nici articolele 1, 4, 7, 16, 23, 54 din Constituție nu sunt incidente.

26. Prin urmare, pe baza celor menționate supra, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (3) lit. d) și (4) lit. d), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolele 194 alineatele (1), (2) și (5), 317 alineatele (1) și (2) din Codul de executare, ridicată de dl avocat Sergiu Brînză, în interesele dlui Eduard Struncean, în dosarul nr. 4d-6/2025, pendinte la Judecătoria Edineț, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

Chișinău, 30 octombrie 2025

DCC nr. 157

Dosarul nr. 172g/2025